

ความสำคัญของอุตสาหกรรมใบยาสูบ

ยาสูบเป็นพืชที่แตกต่างไปจากพืชอื่น ๆ ไม่มีพืชใดเหมือน ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ปลูกยาสูบเพื่อใช้ประโยชน์จากใบของมันเท่านั้น เพราะใบยาสูบมีนิโคติน (Nicotine) อันเป็นสารประเภทเสพติด และมีสารอื่นบางอย่างอันมีกลิ่นรสชวนนิยม ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงรู้จักนำเอาใบยาสูบมาทำบุหรี่ยาสูบมาช้านานแล้ว นับตั้งแต่การนำใบยาพื้นเมืองมาบ่มด้วยวิธีง่าย ๆ แล้วนำไปหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ห่อรวมด้วยใบตองหรือใบจากตากแห้ง เป็นบุหรี่ยี่ห้อเมืองธรรมดา จนกระทั่งมนุษย์รู้จักคัดเลือกพันธุ์ยาสูบที่จะปลูก เก็บใบมาบ่ม คัด มีด และอัด ทำการหมัก (Aging) ไว้ตามเวลาที่เหมาะสม นำมาตัดด้วยเครื่องหั่นเป็นเส้น ทำเป็นบุหรี่ยี่ห้อต่าง ๆ อย่างทุกวันนี้

เนื่องจากมนุษย์บริโภคบุหรี่ยี่ห้อนั้น มิใช่เพื่อบำบัดความหิว แต่เพื่อการสังคม ผ่อนคลายความตึงเครียด หรือเพื่อความสบายใจเท่านั้น ดังนั้น จึงอาจนับได้ว่ายาสูบเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย (luxury goods) ประเภทหนึ่ง แต่ก็ไม่เหมือนกับสินค้าฟุ่มเฟือยประเภทอื่น เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ฯลฯ ทั้งนี้เพราะการสูบบุหรี่เป็นนิสัยของคนทุกชั้น ทุกระดับรายได้ และเป็นที่ยึดมั่นกันดีโดยทั่วไปว่า การสูบบุหรี่เป็นนิสัยที่แก้ไขได้ยาก ยาสูบจึงกลายเป็นสินค้าที่จำเป็นสำหรับผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ความยืดหยุ่นของความต้องการยาสูบต่อราคาและรายได้จึงน้อยกว่าความยืดหยุ่นของความต้องการสินค้าฟุ่มเฟือยอื่น ๆ ต่อราคาและรายได้ อีกประการหนึ่งในบรรดาสินค้าทั้งหมดที่มีอยู่ในตลาดก็ไม่มีสินค้าชนิดใดที่สามารถเป็นสินค้าทดแทนโดยตรง (direct substitute) ทดแทนยาสูบได้^๑ เนื่องจากคุณลักษณะพิเศษของพืชยาสูบดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นตราใบที่มนุษย์ยังไม่สามารถเลิกนิสัยการสูบบุหรี่ได้ ตราบนั้นอุตสาหกรรมการผลิต

^๑A.P. Koussoyiannis, "Demand Function For Tobacco," in Readings In Applied Microeconomics, ed. Leslie Wagner and Nikas Baltazzis (London: Oxford University Press, 1973), p.240.

ใบยาสูบก็ยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นเพื่อบำบัดความต้องการใช้ใบยาสูบของมนุษย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการผลิตใบยาสูบเป็นอุตสาหกรรมที่มั่นคงเนื่องจากมีอุปสงค์ (Demand) ที่แน่นอนคือ ความต้องการบริโภคบุหรี่อยู่แล้วและอุปสงค์นี้จะมีผู้ตลอดไป

สำหรับประเทศไทยก็เหมือนประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกที่ประชากรนิยมการสูบบุหรี่และแนวโน้มการสูบบุหรี่ของประชากรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้ใบยาสูบมากขึ้น จากตารางที่ ๒.๑ จะเห็นได้ว่า ยอดจำหน่ายบุหรี่ทุกตราในช่วงระยะเวลา ๔ ปีที่ผ่านมา คือ ๒๕๑๔-๒๕๒๓ ได้เพิ่มสูงขึ้น ถึงร้อยละ ๖๘ หรือร้อยละ ๑๓.๖ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นที่น่าพอใจ

นอกจากนี้ประเทศไทย เรายังส่งออกใบยาสูบออกไปตอบสนองความต้องการบริโภคบุหรี่ของชาวโลก ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมใบยาสูบ มีความสำคัญมาก โดยความสำคัญของอุตสาหกรรมใบยาสูบไทย เมื่อพิจารณาในแง่เศรษฐกิจ อาจแยกพิจารณาได้ ๔ ด้าน คือ ด้านนำรายได้ให้แก่รัฐ ด้านแรงงาน ด้านการค้าต่างประเทศ และด้านผู้บริโภคภายในประเทศ ดังนี้

๑. ด้านการนำรายได้ให้แก่รัฐ

อุตสาหกรรมยาสูบ เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเป็นสาขาเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่ทำรายได้สูงสุดให้กับรัฐรองจากน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน จากการจำหน่ายยาสูบ (บุหรี่และยากล้อง) ของโรงงานยาสูบ ในรอบปีงบประมาณ ๒๕๒๒ สามารถทำรายได้สูงถึง ๘,๕๑๒ ล้านบาท (มากกว่าปี ๒๕๒๑ ๑,๑๐๔ ล้านบาท หรือ ๑๔.๘%) ซึ่งจากยอดเงินดังกล่าว โรงงานยาสูบได้นำส่งกระทรวงการคลัง ๑,๒๖๐ ล้านบาท (โรงงานยาสูบต้องนำเงินส่งกระทรวงการคลังโดยตรงทุกปี) และยังหักส่งภาษีต่าง ๆ ให้กระทรวงการคลังและกรมต่าง ๆ ตามรายการดังนี้

ก. กระทรวงการคลัง (ภาษีที่ดิน และโรงเรือน)	๒,๕๔๔,๑๕๔.๑๔ บาท
ข. กรมสรรพากร (ภาษีเงินได้ร้านค้า ภาษีการค้า ภาษีเทศบาล)	๕๕,๓๕๖,๘๓๖.๑๔ บาท

ตารางที่ ๒.๑
 ปริมาณการผลิตบุหรี่ปุ๋ยทุกตราของโรงงานยาสูบ

ปี	ปริมาณที่ผลิตได้ (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น		มูลค่า (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น	
		(ล้านบาท)	%		(ล้านบาท)	%
๒๕๑๐	๑๑.๕๔	๐.๕๐	๘.๕๓	๒,๑๒๑		
๒๕๑๑	๑๓.๒๕	๑.๓๐	๑๐.๕๓	๒,๓๕๖	๒๒๔	๑๐.๖๐
๒๕๑๒	๑๔.๓๑	๑.๖๐	๘.๐๓	๒,๖๐๗	๒๖๑	๑๑.๑๒
๒๕๑๓	๑๔.๒๕	๐.๕๗	๖.๘๐	๒,๘๑๓	๒๐๖	๗.๕๐
๒๕๑๔	๑๔.๖๕	๐.๓๖	๒.๕๐	๒,๙๗๗	๑๖๔	๕.๘๓
๒๕๑๕	๑๖.๖๘	๑.๐๒	๖.๕๔	๓,๒๑๓	๒๓๖	๗.๕๖
๒๕๑๖	๑๘.๓๕	๑.๖๗	๑๐.๐๒	๓,๖๕๓	๔๔๐	๑๓.๖๕
๒๕๑๗	๒๐.๑๐	๑.๗๕	๙.๕๗	๔,๕๘๕	๙๓๒	๒๕.๕๑
๒๕๑๘	๒๒.๑๔	๒.๐๔	๑๐.๓๕	๕,๓๑๓	๗๒๘	๑๕.๘๗
๒๕๑๙	๒๕.๐๐	๒.๘๖	๑๒.๖๖	๖,๑๑๑	๗๙๘	๑๕.๐๑
๒๕๒๐	๒๒.๕๕	-๒.๐๖	-๘.๒๔	๗,๐๗๖	๘๖๕	๑๕.๗๕
๒๕๒๑	๒๓.๕๓	๐.๕๕	๒.๕๗	๗,๕๐๘	๓๓๒	๔.๖๕
๒๕๒๒	๒๖.๒๗	๒.๗๔	๑๒.๐๒	๘,๕๑๒	๑,๑๐๔	๑๕.๕
๒๕๒๓	๒๙.๗๖	๓.๕๕	๑๓.๒๕	๑๐,๒๗๑	๑,๗๕๕	๒๐.๖๖

ที่มา : โรงงานยาสูบ

ค. กรมสรรพสามิต (อากรแสตมป์)	๓,๖๖๔,๓๔๑,๑๔๕.๖๐ บาท
ง. กรมศุลกากร (ภาษีอากรขาเข้า)	๕๓๘,๔๔๘,๖๓๙.๓๔ บาท
	รวม ๔,๓๖๒,๒๐๐,๘๗๐.๒๔ บาท

เมื่อนำรวมเงินที่โรงงานยาสูบนำส่งโดยตรงแก่กระทรวงการคลัง ๑,๒๖๐ ล้านบาท ยอดเงินรวมที่อุตสาหกรรมยาสูบทำรายได้ให้แก่รัฐ จึงสูงถึง ๔,๔๖๒.๒๐ ล้านบาท และเมื่อหักค่าใช้จ่าย ต้นทุนต่าง ๆ แล้ว โรงงานยาสูบได้รับกำไรสุทธิ ถึง ๑,๕๗๔ ล้านบาท

๒. ด้านแรงงาน

อุตสาหกรรมยาสูบเป็นอุตสาหกรรมแบบใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ (Labor Intensive) โดยอาศัยทั้งแรงงานที่มีฝีมือ (Skill labor) และแรงงานที่ไม่มีฝีมือ (Unskill labor) ทำให้คนมีงานทำมากขึ้น โดยเฉพาะยาสูบซึ่งเกษตรกรภาคเหนือมักปลูกหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ซึ่งนับเป็นเวลาว่างงาน ดังนั้น การนำแรงงานดังกล่าวมาใช้เพื่อทำการผลิตจึงก่อให้เกิดประโยชน์ทำให้ลดการว่างงาน ซึ่งช่วยทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองโดยที่รัฐไม่จำเป็นต้องยื่นมือเข้าไปช่วยมากนัก รวมทั้งนับเป็นการยับยั้งการเคลื่อนตัวของแรงงานจากชนบทสู่กรุงเทพฯ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว อันก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจเมืองหลวง ในปี ๒๕๒๑ จำนวนโรงแรมทั่วประเทศมีถึง ๒๒๐ โรงแรม จำนวนเตา ๑๒,๔๔๗ เตา ซึ่งใช้จำนวนคนงานถึง ๑๙๗,๓๖๓ คน ซึ่งนับเป็นตัวเลขที่สูงมาก และถ้าในอนาคตอุตสาหกรรมยาสูบได้มีการขยายตัว ย่อมทำให้คนมีงานทำมากขึ้น เป็นการยกระดับรายได้ประชาชาติ อันเป็นผลให้คนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

๓. ด้านการค้าต่างประเทศ

อุตสาหกรรมใบยาสูบได้พัฒนาจากอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้ามาเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกอย่างแท้จริง ปริมาณผลผลิตใบยาสูบทั้งหมดส่งไปต่างประเทศถึงปีละ ๗๐% ถึงแม้ว่าในช่วงแรก ๆ ของการพัฒนาการผลิตบุหรี่ที่จะปรากฏว่าประเทศขาดดุลทางการค้ายาสูบปีละหลายล้านบาท เพราะมีความจำเป็นต้องใช้ใบยาจากต่างประเทศ เป็นตัวยาหลักในการ

ผลิตบุหรี่ เนื่องจากใบยาต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา) มีคุณภาพดีกว่าผู้บริโภคนิโคมบุหรี่ในประเทศ ดิทรลชาดใบยาต่างประเทศ ดังนั้น สัดส่วนการใช้ใบยาต่างประเทศต่อใบยาในประเทศ จึงสูง ถึง ๖๐ : ๔๐ แต่นับจากปี ๒๕๑๔ เป็นต้นมา สัดส่วนดังกล่าวกลายเป็น ๔๐ : ๖๐ ประเทศไทย เริ่มเกินดุลย์การค้าใบยาสูบ ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายที่ถูกต้องของโรงงานยาสูบในการที่พยายาม ใช้ใบยาภายในประเทศเพื่อการผลิตบุหรี่ในสัดส่วนที่มากขึ้น กับทั้งพยายามปรับปรุงคุณภาพใบยา ไทยอยู่เสมอ ยังผลให้ในปี ๒๕๒๒ ประเทศเกินดุลย์การค้าใบยาสูบถึง ๔๐๐ ล้านบาท ใบยาสูบ ไทย โดยเฉพาะพันธุ์เวอร์จิเนียนั้น แม้อุณหภูมิยังสู้ต่างประเทศ (โดยเฉพาะใบยาอเมริกัน) ไม่ได้ แต่ก็เป็นที่นิยมของตลาดโลก เนื่องจากมีกลิ่นหอมและมีนิโคตินต่ำ ใช้เป็นตัวยาคสมกับใบยาอื่น ๆ ผลิตบุหรี่ได้ดี ทำให้ความต้องการใบยาไทยของต่างประเทศ เริ่มเรื่อย ๆ ดังนั้น ถ้าได้มีการ ช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างถูกต้อง ยาสูบจะเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถดึงเงินตรา ต่างประเทศได้มาก เพื่อนำมาพัฒนาชาติ ทั้งยังช่วยลดปัญหาการขาดดุลย์การค้าที่ไทยเราต้อง ประสบอยู่เสมอมาได้มากตามสมควร

๔. ด้านผู้บริโภคนิโคมภายในประเทศ

ประชากรไทยนิยมการสูบบุหรี่ โดยจะเห็นได้จากจำนวนบุหรี่ที่โรงงานยาสูบผลิต ออกจำหน่ายทั้งหมดได้เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ในปี ๒๕๒๑ ผลิตถึง ๒๓,๕๓๓ ล้านบาท ทั้งนี้เพราะการ สูบบุหรี่เมื่อกระทำมากครั้งขึ้นก็จะกลายเป็นอุปนิสัยได้ ประกอบกับสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป ทำให้ผู้หญิงและเด็กวัยรุ่นนิยมการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น ประเทศไทยต้องสั่งซื้อบุหรี่จากต่างประเทศ เข้า มาปีละเป็นมูลค่าล้านบาท เพื่อตอบสนองรสนิยมในการบริโภคของประชาชนในประเทศ ซึ่ง แสดงให้เห็นถึงตลาดการบริโภคบุหรี่ในประเทศ เป็นตลาดที่ใหญ่และขยายตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ ตาม อัตราการเพิ่มของประชากร ดังนั้น อุตสาหกรรมยาสูบไทยจึงสามารถตอบสนองความต้องการ บริโภคภายในประเทศได้ ถ้าหากในอนาคตได้มีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพใบยาสูบให้มีรส กลิ่น และนิโคติน เทียบเท่าหรือใกล้เคียงใบยาจากต่างประเทศได้แล้ว การสามารถผลิตใบยาสูบที่ดี เพื่อสนองตลาดบุหรี่ภายในประเทศได้ ก็จะเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ โดยไม่ต้อง สั่งซื้อบุหรี่ต่างประเทศเข้ามาให้เสียเงินตราต่างประเทศไปโดยไม่เป็นการสมควร